

שתמאליכוני עליכם כל ימי חייכם

בנין בית כנסת קדש רוחני ופיזי

.א.

על כל אחד ראש השנה אומרת התורה: "ובחודש השבעי באחד לחודש מקרא קודש יהיה לכם, כל מלאכת עבודה לא תעשו, يوم תרואה יהיה לכם, ועשהם עליה לrichtה ניחוח לה". (במדבר כט, א-ב). פuirים חז"ל על כך ואומרים שעל כל הקורבנות כתוב "והקרבתם", ואילו כאן כתוב "ועשיתם", אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: "מכיוון שנכנסתם לפני דין בראש השנה ויצאתם בשלוּם, מעלה אני עליכם כאילו נבראתם בריה חדשה".

בדברי חז"ל למדים אנו על חשיבותו של יום ראש השנה. בדרך כלל עושים בני אדם לחוש את התחושה המיחודת של הימים הללו, של היהת האדם בರיה חדשה, דזוקא ביום הכיפורים. זהו יום ממנה יוצאים בני ישראל נקיים וחוכים מכל חטא ועונו. זה היום בו מקריב האדם את עצמו, מיותר על אכילה ושתיה, מענה עצמו בחמישה עינויים, ועשה עצמו כבירה חדשה, כדי לזכות לכפרה. אך בתורה נאמר על קורבן יום הכיפורים "הקרבתם" (במדבר שם ח), ורק ביום ראש השנה אומרים חז"ל שבו האדם בעצם מקריב את עצמו. מה המירוץ ביום זה, יותר מיום הכיפורים?

האריכו המפרשים בהגדרת מהותו של יום ראש השנה, ומסקנתם ברכות: "אמיר הקדוש ברוך הוא, אימרו לפני מלכיות כד שטמאליכוני עלייכם". זהו היום בו אנו מחדירים לתודענותנו כי "ה' הוא האלוקים, בשמים ממעל ועל הארץ מתחת, אין עוד". ביום זה, שהוא הראשון לעשרת ימי תשובה, איננו מבקשים מחילה על חטאיהם, אין אנו מפרטים אותם, ומתקבלים על עצמן החלטה שלא לעבור עליהם שוב, מפני שביום זה אנו עוסקים בעיקר. המלצת הקדוש ברוך הוא עליינו. כי החוטא עושה את מעשיו מפני שאינו מרגיש שיש דין ושדין. מי עבר עבירה

ואילו הראeson נושא בדרך שמתרכחת מהיעד. זו מהות יום ראש השנה. לקבוע בנפשינו כי המטרה היא להגיע למצב בו "ידע כל פועל כי אתה - וך אתה" - פעלתו, בין כל יצור כי אתה - לבדוק - יצרטו, ויאמר כל אשר נשמה באפו ה' אלוקו ושראל מלך וממלכתו בכל משלחה". לאחר ש אדם מודע לכך שהבורא יצר את הכל, אז יכול הוא לבב שלם לתכנן את דרכיו. כי מבין הוא שהתנהגותו לא הייתה בכיוון הראווי והנכון. כשהבנה זו ברורה, אפשר לתקן ולהיטהר.

ב

התחששה כי האדם שמכיר את בוראו נהפך לבရיה חדשה נכונה גם בלימוד התורה. הברייתא באבות (פרק ו מ"א) אומרת שהتورה מגדלת ומרוממת את הלומד בה. על הפטוק אודות האנשים שהצטרכו לאברהם אבינו בעלותו לארץ ישראל, שגדירה אותם התורה כ"הנפש אשר עשו בחורן" (בראשית יב-ח), אומר רשי, מפני שלימדו אותם תורה, מעלה עליהם הכתוב כאילו עושים. לא נאמר כאן שבגלל שהתגיארו נחשבים הם כברייה חדשה, אלא בכלל שלמדו תורה, למדנו שהלומד תורה הרי הואadam חדש. בני אהרן הכהן נקראים בתורה "תולדות אהרן ומשה" (במדבר ג-א). מביא רשי שם את דרשת חז"ל המסבירים שבשל היותם תלמידי משה נחשבים הם כבניו, כי המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו יلدו. המיחוד בדרישה זו הוא שבספק נמנים ארבעת בני אהרן, נدب ואביהוא אלעזר ו��תמר. יודעים אנו כי אלעזר ו��תמר למדו תורה מפי משה, משך כל 40 שנים במדבר, והם המازינים לשיעורו של משה, מיד לאחר אהרן אביהם, ולפניהם חזקנים והעם (ערובין נג). אך נدب ואביהוא בקושי הספיקו ללמידה ממנה. בילדותם שהה משה בבית פרעה ובמצרים. את התורה קיבל בחודש סיוון, ומיד עלה למרום 40 יום ועוד 40 יום ושוב 40 ימים, עד יום הכיפורים בו מתבשרים ישראל בסליחה על חטא העגל. למחמת מקהיל משה את העם למתרת בניין המשכן, בו טורח משה ומשמש ככהן שבעת ימי המילואים. ביום השמיני, ראש חודש ניסן מותן נدب ואביהוא, כך שלמדו הם מפיו חדשים ספרורים, ובכל זאת נחשבים הם כבני? משום שככל הלומד תורה, ولو אותן אחת, כבר נחשב הוא כברייה חדשה, אישיות נעליה יותר.

אינו דומה השונה פרקו מה פעים לשונה פרקו מהה ואחת (חגיגה ט-ב). ככלומר, הלומד מהה פעים, אינו אותו אדם אם הוא הושיף וחזר על לימוד עוד פעם אחת. מדובר כבר באיש מועלה שחזר על לימודו מה פעים! אך הוא אישיות אחרת לעומת הלומד 101 פעים. כי חזרה נוספת אחת עשוה את האדם לאדם אחר, לברייה חדשה. הוא אשר אמרנו "מגדלתו ומרוממתו" (אבות שם).

מראה כי הוראת הבורא אינה חלה עליו. על כן, טרם נתחיל בבקשת סליחה, נשנן לעצמנו כי חטאנו כלפי מלך העולם, שלמלכתו בכל משלחה. נבהיר לעצמנו שיש מלך, ועלינו לצוית מדבריו. על כן מסלסל החzon את מילת "המלך" בטרכם יוגש לעמוד התפילה. لكن משתנה נוסח התפילה מ"הא-ל הקדוש", לאמירת "המלך הקדוש", המלכת הבורא. כאשר עיקר הבקשה בתפילה היום היא "מלך על כל העולם כולם", ומשמעות הברכה בתוספת על ברכות החגים. לא נאמר רק "מקדש ישראל ויום הזיכרון", אלא "מלך על כל הארץ מקדש ישראל ויום הזיכרון", כי המלכת ה' עליינו היא עיקר היום, ובחתימת הברכה אנו מבטאים את מהות היום. (ראה בספר שפתוי חיים, מועדים חלק א, אמר "עובדתינו בראש השנה", עמ' פא).

המשנה בברכות (פ"ב מ"ב) אומרת שקדמה פרשת "שמע" לפרשת "והיה אם שמוע", מפני שבפרשת "שמע" יש קבלת על מלכות שמיים, ואילו בפרשת "והיה אם שמוע" ישנה קבלת על מלcoutים. ממשילים חז"ל משל מלך שכbesch עיר. באו אליו בני העיר ושאלו מה החוקים שהוא רוצה להטיל עליהם? אמר להם: קודם כל קבלו מלכותי עליהם, אחר כך תקבלו עליהם חוקי. כי בראשונה עליהם להפנים את עובדת היהוט מלוכם. מי שהפנים דבר זה יקבל על עצמו את החוקים בדבר מובן מאליו, כי כבר ברור לו שעליו לצוית.

הנביא הוועד קורא לעם ישראל "שובה ושראל עד ה' אלוקיך" (יד-יב). ומה תבוא לידי ביתו התשובה? ממשיר הנביא ואומר "אשר לא יושיענו, על סוס לא נרכב, ולא נאמר עוד אלהינו למשעה ידינו". כאשר נבין כי אל לנו לבתו באשור, התשועה לא תבוא בשל ריבוי הסוסים, כל הכוחות הפעילים בעולם אלא מכוחו של הקדוש ברוך הוא, זו מהות התשובה, ההכרה ש"אין עוד מלבדו", וממילא علينا לצוית לדבורי. בנסיבות אמרו שעשרה ימי תשובה הם כנגד עשרת הדברות, כל יום כנגד דבר אחר. לדוגמה, הדיבור האחרון היא "לא תחמוד". מתאים הדבר ליום האחרון מימים אלו, יום הכיפורים, בו אנו כמלכים, אינוו אוכלים ושותים, איננו חומדים תאונות הגוף, אלא מעלים עצמנו לדרגה רוחנית גבוהה. בודאי שמתואימה אימרה זו לימי ראש השנה, שהרי שתי הדברות הראשונות הן "אנכי ה' אלוקיך" ו"לא יהיה לך אלוהים אחרים על פני". שתי דברות מהוות את מהות האמונה בא-ל אחד, שאין זולתו. אלו שני ימים שהם יסוד התורה והאמונה.

בשם הגר"א דסלר צ"ל בעל מכתב מאליהו שמעתי כי כאשר שני אנשים יוצאים לדרכם, האחד נושא במרירות רבה בכביש היוצא מירוחלים, השני נושא באיטיות בכביש היוצא מtel Aviv. למרות מהירותו של הראשון, בדורו שה שני יגיע לפני, מפני שה שני נושא בכיוון הנכוון,

בתפילה בימי הרחמים מהרהר תשובה בלבינו, וויתכן שזכה להגעה לשלב של "בריה חדשה". הוא חשב נחפר לאיש אחר" (לשון רביינו יונה בשער תשובה שער באות י). אולי אף מרגיש שהוא שזכה שיכל "להיעיד עליו יודע תועלמות שלא ישוב לזה החטא לעולם" (רמב"ם הל' תשובה פ"ב ה"ב). אבל שיגרת היום-יום מכבה בו, ואט אט חש הוא רתוק מאותה מדרגה. חי החולון מבאים אותו לרצונות שונים, מחשבות אחרות ושאיפות גשומות הממלאות את חלל לבו.

מלמד אותנו דוד המלך: "אחת בלבד, היא החשובה ביותר - "שאבחן
מאותה, אותה אבחן" - גם בעתיד רק אותה אבחן, כי רצונו בזוכות וברחבות
שאייתנו בזוכות להיות קרוב אל ה', בתפילה שאכן הוא אשר יוננה בבקשה,
ויזכה אותנו ב"הורני ה' דרכך ונחני באורה מיושור".

המשימה המוטלת על מי שנתedula בימים גדולים אלו היא לשמור את מעליו ביום הבאים. הנביא יחזקאל מבהיר כי הנכensis בבית המקדש נכנסו בדרך אחת ויצאו באחרת. "ובבואה עם הארץ לפני ה' בימים גדולים, הבא דרך שער צפון להשתחחות, יצא דרך שער נגב, והבא דרך שער נגב, ישב דרך שער צפונה, לא יושב דרך שער אשר בא בו, כי נכוו יצא" (מו-ט). דנו הפסוקים במשמעות הנהגא זו, האם יש כאן היתר ללכת בדרך קיצור בבית המקדש או מצوها ללכת דרך השער השני. טוור ושו"ע או"ח ס' קנא ס"ה ובפרשיו). החסיד יעב"ץ מפרש את הסובדים שמצויה יש לצאת דרך השער השני באמורו: כי הקפיד ה' שלא וראה השער ב' פעמים, פן ישווה בעיניו לשער ביתו, וקירות הבית לקירותינו. (בפירשו לאבות פ"א מ"ד). ככלומר, יש לחושש שאם יעבור ההולך באותו שער שני פעמים, הוא יתרגל למקום ויאבד את התחושה המוחודה של הבית.

בחסידות פירשו את נוסח התפילה שאנו מבקשים בכל יום, "ומלפני מלכנו ריקט אל תשכנו", שפירושה הוא שהיות שהגענו למדרגה של בקשה מהקדוש ברוך הוא, ככלומר זכינו להתקרב אליו וANO נמצאים ממש אל מול פניו, בקשינו היא שלא נחזור ריקים מאותה קרבה, אלא שנצא מהתפילה איכוטיים יותר ממה שהיינו טרם נכנסנו אליה. בצתנו מימים אלו, שלא נשכח בימי החולין כי כל דברינו ומיקרנו, כולן נסרים, אין בהם טבע ומונago של עולם" (רמב"ן, סוף פרשת בא). הכל מאייתו יתברך, ואנו מאמינים כי "הבטוח בה' חסד יסובנו" (תהלים לב-ז).

בchapdos אלול מבקשים אנו את בקשתו של דוד המלך ע"ה "אחת שאלתי מאת ה' אורה אבקס, שבתי בית ה' כל ימי חי, לחזות בנועם ה' ולברך בהיכלו" (תהלים צ-ד). מפורסמת היא האידירה שבקשת דוד מאת ה' היא שמהדר רוצה הוא לזכות לשבט בית ה' כל ימי חי, ומайдן מבקש הוא להיות מבקר בהיכלו, היכיז? לשבט באופן קבוע או לבקר לעיתים? ומסבירים שכוננותו היא לזכות לשבט בית ה', אך לא להתרוגל בכך, אלא לחוש את תחושות החדש, כמו אורוח שמניע למקום וננה מעובדת להיות המקום חדש לו, כך רוצה דוד המלך לשבט ביתו ה', אך גם להתפעל ממנו כל יום מחדש.

ההמעין בפסקוק יבחן שהבקשה מתחילה בלשון עבר, ומשיכת בלשון עתיד. "אחת שלaltı" בעבר - "מאת ה', אותה אבקש" - לשון עתיד. ומדובר משנה דוד את זמן הבקשה, כאשר

יתכן שרוצה זו לומר לנו שלא נותר על שאיפותינו, ושחן לא תרדנה מדורגה עם הזמן. העומד